

TUMAN-SHAHAR ICHKI ISHLAR ORGANLARI TASHKILIY BO'LINMALARI FAOLIYATINI TASHKILIY-HUQUQIY JIHATDAN TAKOMILLASHTIRISH

Jurayev Sardorbek Xolmuminovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Tashkiliy-shtab faoliyati
kafedrası kabinet boshlig'i

Qurbonov Hosilbek Akmal o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17685907>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-noyabr 2025 yil
Ma'qullandi: 15-noyabr 2025 yil
Nashr qilindi: 22-noyabr 2025 yil

KEYWORDS

Tuman-shahar IIO tashkiliy
bo'linmalari O'zbekiston
Respublikasi Ichki ishlar
vazirligi tarkibida faoliyat
yuritadi

ABSTRACT

Maqolada Tuman(shahar) Ichki ishlar organlari Tashkiliy bo'linmalari tomonidan kuch va vositalarni boshqarish faoliyatini takomillashtirish istiqbollari o'rganilib, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkini, qonun ustuvorligini, shaxslar xavfsizligini ta'minlash, shuningdek huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasini amalga oshirish samaradorligini oshirish borasida takliflar va tavsiyalar ishlab chiqilgan

Mamlakatimizda huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimini modernizatsiya qilish va ularning faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish masalalari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ichki ishlar organlari (IIO) fuqarolarning xavfsizligini ta'minlash, jamoat tartibini saqlash, jinoyatchilikning oldini olish hamda huquqni muhofaza qilishda muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, tuman va shahar darajasida faoliyat yuritayotgan IIO bo'linmalari bevosita mahalliy aholining kundalik hayotiga ta'sir qiladigan muhim tuzilmalardan biridir.

Ushbu maqolada tuman va shahar IIO tashkiliy bo'linmalarining faoliyati tahlil qilinadi, mavjud muammolar aniqlanadi hamda ularni takomillashtirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Maqolaning asosiy maqsadi – amaldagi tizimni chuqur o'rganish asosida samarali va zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini ilgari surishdan iborat.

Tashkiliy bo'linmalarning huquqiy maqomi va asosiy vazifalari

Tuman-shahar IIO tashkiliy bo'linmalari O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tarkibida faoliyat yuritadi. Ular o'z faoliyatini amaldagi Konstitutsiya, "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonun, Prezident farmonlari va boshqa me'yoriy hujjatlar asosida tashkil etadi.

Asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

Jamoat tartibini saqlash va fuqarolarning xavfsizligini ta'minlash;

Jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olish va ularni aniqlash;

Davlat va jamoat tadbirlarida xavfsizlikni ta'minlash;

Aholi bilan tizimli muloqotni tashkil etish;

Ichki ishlar tizimidagi boshqa bo'linmalar faoliyatini muvofiqlashtirish.

Tashkiliy bo'linmalar, odatda, boshqaruv, rejalashtirish, nazorat, kadrlar, axborot-tahlil va boshqa yordamchi funksiyalarni bajaradi. Ular orqali ichki tizimdagi boshqaruv yagona

tartibda amalga oshiriladi.

Amaldagi tizimdagi muammolar va kamchiliklar

So'nggi yillarda IIO faoliyati sifat jihatdan yangilanayotgan bo'lsa-da, tuman-shahar darajasidagi tashkiliy bo'linmalar faoliyatida bir qator tizimli muammolar mavjud:

a) Resurslar yetishmovchiligi

Ko'pgina tuman va shahar bo'linmalarida moddiy-texnik bazaning zamonaviy talabga javob bermasligi kuzatilmoqda. Ayniqsa, axborot texnologiyalari bilan jihozlanish darajasi past bo'lib, bu tezkorlik va aniqlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi.

b) Kadrlar salohiyatining yetarli emasligi

Ba'zida tashkiliy bo'linmalarda rahbarlik va muvofiqlashtiruvchi lavozimlarga malakasi yetarli bo'lmagan xodimlar tayinlanadi. Kadrlar tanlovidagi ob'ektivlik yetishmovchiligi va malaka oshirish tizimining samarasizligi bu muammoni yanada chuqurlashtiradi.

c) Raqamlashtirish darajasining pastligi

Hozirgi kunda ko'plab tashkiliy jarayonlar hanuzgacha qog'oz shaklida yuritiladi. Elektron hujjat aylanishi, avtomatlashtirilgan hisobot tizimi yo'qligi faoliyat samaradorligini pasaytiradi.

d) Jamoatchilik bilan ishlashda sustkashlik

Tashkiliy bo'linmalar mahalla, jamoatchilik tuzilmalari bilan hamkorlik qilishda yetarli tashabbus ko'rsatmaydi. Bu esa fuqarolarda IIOga nisbatan ishonchning past bo'lishiga olib keladi.

3. Faoliyatni takomillashtirish bo'yicha takliflar

IIO tashkiliy bo'linmalarining faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun quyidagi yo'nalishlarda takomillashtirish zarur deb hisoblanadi:

a) Axborot texnologiyalarini keng joriy etish

- Barcha boshqaruv va hisobot tizimlarini elektron shaklga o'tkazish;
- "Smart IIO" loyihalari asosida raqamli boshqaruv tizimini yo'lga qo'yish;
- Videokuzatuv, avtomatik nazorat vositalarini integratsiya qilish.

b) Kadrlar bilan ishlash tizimini isloh qilish

- Rahbar xodimlarni ochiq tanlov asosida tayinlash;
- Mutaxassislar malakasini muntazam oshirish, xorijiy tajribalarni o'rganish;
- Psixologik va kasbiy tanlov mexanizmlarini takomillashtirish.

c) Ichki monitoring va baholash tizimini kuchaytirish

- Har chorakda ichki audit o'tkazish;
- Xodimlar samaradorligini KPI ko'rsatkichlari asosida baholash;
- Nazorat-inspeksiya xizmatlarini mustaqillashtirish.

d) Jamoatchilik bilan sheriklikni kuchaytirish

- Mahalla va fuqarolik jamiyati institutlari bilan doimiy muloqot o'rnatish;
- Jamoatchilik asosidagi nazorat mexanizmlarini joriy etish;
- Aholi orasida huquqiy targ'ibot ishlarini kengaytirish.

Tuman va shahar darajasidagi IIO tashkiliy bo'linmalari — bu ichki ishlar tizimining yuragi bo'lib, ular orqali fuqarolarning xavfsizligi ta'minlanadi. Ularning faoliyatini takomillashtirish orqali butun tizim samaradorligini oshirish mumkin. Yuqorida bayon etilgan muammolarni bartaraf etish va ilgari surilgan takliflarni bosqichma-bosqich hayotga tatbiq

etish, ichki ishlar organlarining zamonaviy, ochiq va samarali tuzilma sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. “Ichki ishlar organlari to'g'risida”gi Qonun. – 2017-yil, 16-sentabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni: “Ichki ishlar organlari faoliyatini takomillashtirish choralari to'g'risida” – PF-4976, 2024-yil.
4. Yuldashev I. Мехнат шартномасини ўзгартиришни расмийлаштиришни ҳуқуқий тартибга солиш //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. С7. – С. 255-261.
5. М.Мирзаяев. Ichki ishlar boshqaruvi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Akademiya, 2022. IIV Akademiyasi o'quv materiallari, 2024.

